

AHMET ÇAKIR • Fırtınalı Yıllar

İletişim Yayınları 3484 • Anı Dizisi 103
ISBN-13: 978-975-05-3752-3
© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / I. BASIM
1. Baskı 2024, İstanbul

EDITÖR Kıvanç Koçak
DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu
KAPAK Suat Aysu
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ ve DİZİN Oben Üçke

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

AHMET ÇAKIR

Fırtınalı Yıllar

AHMET ÇAKIR 5 Ocak 1952'de Kastamonu'nun Bozkurt ilçesinde doğdu. 1960'ta ailesiyle İstanbul'a geldi. 1968 yılında Sultanahmet Ticaret Lisesi'nde okurken öğrenimini yarıda bıraktı. Ocak 1974'te TRT İstanbul Radyosu'nda çalışmaya başladı. 1978'de Beyoğlu Akşam Ticaret Lisesi'ni okul birincisi olarak bitirerek lise öğrenimini tamamladıktan sonra 1982'de de Marmara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. 1985 yılında TRT'den ayrıldıktan sonra *Günaydın*, *Hürgün*, *Hürriyet*, *Yeni Yüzyıl*, *Yeni Binyıl*, *Sabah-Fotomaç* ve *Radikal* gazetelerinde çalıştı. Birçok televizyon kanalında programlara konuk oldu, kendi programlarını yaptı. 2021'de Sportstv'de "Sporsever" adlı bir program hazırlamaya başladı.

1980 yılında "Dünyada ve Türkiye'de Sansür" konulu araştırmasıyla Yunus Nadi Ödülü kazanan Çakır, 1982'de de *Dostun Ölümü* adlı öykü kitabıyla Akademi Kitabevi Ödülü'nü aldı, kitap Varlık Yayınları'ndan yayımlandı. Çok sayıda radyo oyunu yazdı ve uyguladı. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* adlı romanını radyodan sonra sahneye de uyarladı ve bununla ödül kazandı. Oyun, Özdemir Nutku tarafından İzmir'de sahnelendi.

Çeşitli tarihlerde Türkiye Spor Yazarları Derneği (TSYD) ödülleri de alan Çakır, 2001 yılında sansür konulu incelemesiyle 2003'te de spor köşe yazısı dalında Yılın Gazetecisi Ödülü'nü kazandı. 2002'de Karaman Valiliği koordinasyonunda Kültür Bakanlığı, TRT, Gazi Üniversitesi gibi kuruluşların ortak kararıyla "Spor Basımında Türkçeyi En İyi Kullanan Yazar Ödülü"ne layık görüldü.

TSYD'de 2000-2002'de asbaşkan, 2009-2012'de genel sekreter olarak görev yaptı. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti üyesi olan, sürekli basın kartı taşıma hakkına sahip, evli ve 1 çocuk babası Çakır 16 Eylül 2024'te hayatını kaybetti.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

NİÇİN FIRTINALI YILLAR? 9

Herkes kahraman komando, peki patatesleri kim soyuyor? 13 • Askerlikte sopa kader gibidir! 14 • Dağıtımdaki mucize! 14 • Deniz olmadan yaşanmaz! 15 • Daktilo bilmenin önemi 17 • “Askerliğini yakayım mı!” 18 • İstanbul Radyosu’na giriş 21 • Devletin kasasına anahtar uydurmak! 24 • “Arkadaş” ve Yılmaz Güney 26 • Bahçelievler günleri 28 • Dilan ve ötekiler 29 • “Bay Melek” ile tanışma 30 • “Bay Melek”i takdimimdir 32 • Büyük bir keşif ve Muhammed Ali’yi karşılama 33 • Yeni bir aşk arıyorum haberin olsun! 34 • Futbolsuz olmaz! 36 • Kadıköy’de “çatıdaki bodrum!” 38 • Geceyarısı telefonları ve sonrası 40 • TRT-DER günleri 43 • “Bırakın oğlum bu işleri!” 45 • Ümit Kaftancıoğlu öldürülüyor 47 • İsmail Cem sonrası günler 48 • Hayata dönüş adımları 49 • “Siz beni anlamıyorsunuz hocam!” 50 • Nevzat Demir’le tanışma 52 • Köprüaltı geceleri 55 • “Dünyanın en ünlü film yapımcısı” 56 • Yayın şefi oluyorum 58 • İki sene mektep tatili 60 • Yunus Nadi Ödülü kazanıyorum 66 • “Siz polis misiniz?” 67 • 28 yaşında ve bekârim 68 • Trabzon’a gönderiliyorum 70 • Solculuk ve yolculuk 72 • 12 Eylül oluyor 73

- İstanbul'a dönüş 75 • Yanlış bir ilişki ve çok ağır bedeli 76
- Kâbusa dönen keyif ve berbat bir sürükleniş 78 • "Topal kalacaksın" 81 • Kooperatif başkanı oldum, ev sahibi olamadım! 83
- Kaçan balık 85 • Yeğen bolluğu 86 • Harika bir yıl: 1982 87 • Önemli bir sıçrama 88 • Kaldığım dersin hocası olacaktım! 89 • Bodrum'suz olmaz 90 • Bedava Zeki Müren konseri keyfi 93 • Edebiyat çevrelerindeyim 94 • Akademi Kitabevi Öykü Ödülü 96 • Marquez, Nobel ve radyo oyunu 97 • Saatleri Ayarlama Enstitüsü hayatıma giriyor 98 • Hadi bakalım, tekrar Trabzon'a! 100 • Nesrin Topkapı ile yeni yıl 101 • Kitabım çıktı! 104 • TRT yazarı olmak nedir? 106 • SAE'nin tiyatro serüveni 108 • Seçim zamanı gazetecisiyim 109 • Tekrar Trabzon öncesi Bodrum keyfi 110 • İkinci kez Trabzon 113 • "Kim bu 'Sporcu'?" 116 • Tiyatro hocası olacaktım 117 • İlk yazda Bodrum keyfi 119 • Dubrovnik ve İtalya 119 • Derwall'le birleşen kaderimiz 121 • Oktay Arayıcı'yı kaybettik 125 • Erzurum'daki kısa serüven 126 • "Ankara'ya gider misin?" 128 • İlginç bir gazete ilanı 129 • Günaydın yolunda 130 • Gazetecilik bu mu? 132 • Kâğıda zam, işimize son! 136 • "İki buçuk gazete kalır" 137 • Ver elini Avşa! 138
- Bir yaz aşkı 139 • "Ben Ergun Hiçyılmaz" 142 • Ayrılık zamanı 144 • Bu nasıl solcu gazete? 145 • Futbolcular niye böyle askerlik yapıyor? 147 • "Rekorlarımız Abdülhamit döneminden kalma!" 148 • "Gazetenin önünde kendimi yakacağım" 150 • Hürriyet'e geçiş 153 • "O masayı bana Erol Bey verdi" 155 • "Çakır, şuna bir giriş yazıver" 157 • Tekrar Trabzon! 158 • Futbol oynamadan olmaz 161 • Londra piyangosu ve endişeler 161 • Nasıl seçtim, bilmiyorum 163 • Londra günlüğü 164 • Hürriyet'te yeni dönem 184 • Kovaçeviç haberini nasıl atladım! 184 • Koloğlu ile gergin günler 186 • Kovulma tehlikesi ve neşeli günler! 189 • Bartingen'den bildiriyorum! 191 • "Sefiller" döndü 193 • "PSV maçına gider misin?" 195 • İdmanda ölen futbolcu! 197 • Cim Bom 14 yıl sonra şampiyon 200 • "Amiral Gemisi"ni terketmek! 204 • "Bu adam ne iş yapıyor?" 208 • Bu iş olmayacak galiba... 211 • TSYD geceleri 212 • Milano yolculuğu 214 • Zürih sürprizi 215 • Süper verimlilik 217 • İlk sıkıntı 218 • İzmir Fuarı'ndayım 222 • Herşey denk geldi 226 • Dergi çıkarıyoruz 227 •

Cim Bom'un Köln'deki Monaco zaferindeyiz 228 • Bükreş günleri ve geceleri 231 • Bir peri masalı mı? 232 • "Ben senin neyin oluyorum?" 234 • Tempo yazıları 236 • İtalya '90 keyfi 238 • Pele ile söyleşi! 241 • "Acı Pirinç" ve Türk zekâsı! 242 • Pavarotti mi, spor çanta mı? 243 • Geri dönme tehlikesi 245 • Kupayı boşver, transfere bak! 246 • Ne yaptın Hiddink! 247 • Fenerbahçe Erzincan'da 250 • Fotospor günleri 251 • Batışa doğru 254 • Oğlum doğuyor, gazeteden ayrılıyorum 257 • Yenibosna'ya taşınıyoruz 259 • Beşiktaş 2000 Derneği ve Demir'in adaylığı 261 • Seba'ya karşı aday olmak! 264 • Seba ve Demir: İki farklı karakter 266 • TGRT yorumcusu oluyorum 266 • Lüksemburg'taki maç için Paris tatili! 269 • Beşiktaş 2000'in sonu 271 • İlk spor kitabım 273 • 36 yıl sonra gelen mutluluk! 276 • "McManaman da futbolcu mu!" 278 • Yeni Yüzyıl ve Yeni Binyıl dönemleri 279 • "İçimizdeki İrlandalılar" neydi? 282 • O Bir İmparator 284 • Şu 2000 yılı 287 • Cim Bom UEFA Kupası yolunda 290 • İki İngiliz taraftarın öldürülmesi 292 • Süper Kupa keyfi 294 • Birkaç televizyon notu 296

Albüm 301

DİZİN 313

NIÇİN FIRTINALI YILLAR?

Bizim memleketin fırtınalı yılları sınırlı bir dönem değildir. Bunları belirlemeye çalışmak yerine “Hangi zamana biraz sakin geçirebildik?” diye hesaplamak daha kolay olabilir.

27 Mayıs darbesi sonrasında yaşanan çalkantılar, neredeyse izleyen 10 yılı doldurmuştu. Yine de demokrasi yolundaki bazı gelişmeler nedeniyle o sürenin iyi zamanlar olduğunu söylemek mümkün... 1970’lerin hemen başındaki 12 Mart, demokrasi yolundaki kazanımların ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir hareketti. Nitekim dönemin faşist generallerinden biri, “Sosyal uyanış ekonomik gelişmeyi aştı. Bunun önüne geçmek gerekir” diye durumu formüle etti. Sonraki yıllarda giderek artan bir dehşet ortamında geçti. Basitçe “sağ-sol kavgası” diye anlatılan durum çok daha dehşet verici bir döneme evrildi; günde 15-20 kişilik ölüm listelerinin gazetelerde yer almasının olağan karşılandığı günlerden geçildi. O kadarla da kalmadı, ülke çapında kitlesel katliamlar yaşandı. 1978 yılındaki Kahramanmaraş Katliamı bunlardan biriydi. Bu korkunç durumun çaresi gibi görülen 12 Eylül düzeni sadece sol kesimin değil, genel olarak memleketin üzerinden silindir gibi geçti. Bütün bunlardan benim payıma da birşeyler düştü ama asıl büyük azabı yaşayanların yanında böyle bir durumdan sözlemeye utanırım.

1974 yılında İstanbul Radyosu'nda çalışmaya başlamış olmam elbette hayatımdaki büyük bir dönüm noktasıdır. O günlerde tam anlamıyla serseri mayın durumundaydım ve çok başka yerlere savrulabiliyordum. TRT'ye girmek bunu önlemekle kalmayıp önce liseyi, ardından üniversiteyi bitirme olacağı verdi bana. Üniversite yıllarındaki hocalarımdan bazılarının aynı zamanda TRT'den arkadaşım oluşu bu durumu iyi anlatır.

İstanbul Radyosu'nun kitaplığı hem bende korkunç bir okuma iştahı yarattı hem de bunun karşılığı olan gıdayı sağladı. Çılgınca okumanın yarattığı birikimle öteki olanaklar birleşince önce radyo oyunları uygulama şansı doğdu. Çok düşük olan maaşımı bu şekilde biraz artırmak da önemliydi. Sonrasında yayın şefi olarak program kesimine geçişim belli bir kazanç artışı sağladı.

1980 yılında Yunus Nadi Ödülü kazandığım *Dünyada ve Türkiye'de Sansür* adlı çalışmamın ardından 1982'de Akademi Kitabevi Öykü Ödülü kazanan *Dostun Ölümü* adlı hikâyeler çalışmam ortaya çıktı. Sansür dönemi yüzünden kitaplaşmadı. *Dostun Ölümü'nün* daha sonra Varlık Yayınları'ndan kitap olarak yayımlanması benim için büyük bir gurur ve onurdu.

1976-78 arasındaki Beyoğlu Akşam Ticaret Lisesi yılları yeneden doğuşun bir başka boyutuydu. Sevgili müdürümüz Fahri Türker ile birlikte yardımcıları edebiyat hocası Süleyman Atsız ve matematik hocası Davut Yıldırım hayatımda silinmez izler bıraktılar. O dönemde benden bir sınıf ilerideki Nevzat Demir'le tanışmış olmak da belirleyici bir etken olarak kalan hayatımın tamamında yer aldı.

Bir yandan kaybettiklerimi kazanma çabası, öte yandan hayatın olağan akışı içindeki gelişmeler, aşklar, ayrılıklar ve başka heyecanlar yaşandı. Pek onaylanamayacak türden ilişkiler de gündemdedeydi ama hemen söyleyeyim bunlarla ilgili bir pişmanlık içinde değilim. Tam tersine, buna benzer durumların yaşanması yazarlık için besleyici kaynaklar arasında gösterilir. Cetvelle çizilmiş gibi düz çizgide giden bir hayat hem hiç kimse için olanaklı değildir, hem de çok tavsiye edilecek bir durum sayılmaz.

TRT-DER İstanbul Şubesi Sekreteri olarak çalıştığım dönem de hayatımdaki önemli kilometre taşlarından biridir. Bazı bakımlardan birtakım belaları göğüsleme cesaretini göstermiş olmanın yanında tanıştığım çok değerli insanlar bana çok şey kazandırdılar. Hayatı bir bela olarak gören ve onun üzerine yürüme cesaretini gösterenlerin gerçekten yaşamış sayılabileceğine ilişkin pek çok yazar görüşü vardır. Benimkinin o kadar büyütülecek bir yanı yok.

* * *

Hemen her dönemde memleketin çeşitli sıkıntılar yaşaması “1968 kuşağı” olarak anılan bizlerin talihsizliğiydi. Bu sorun ve sıkıntılar içinde sağlam bir yolda yürümeye çalıştık. Bunu ne kadar başarabildik, bilmiyorum. Bugün dönüp bakıldığında o kuşağın çok farklı olduğuna ilişkin sevindirici değerlendirmeler yapılıyor. Ama keşke o dönemler hiç yaşanmasaydı da onların yaptıklarına ilişkin övgülü değerlendirmelere de gerek kalmasaydı. Fakat hayat, bir keşkeler toplamı değil, ne olabilecekse onun olduğu bir arena. Neyi, nasıl yaşayacağınızsa kesinlikle sizin bununla ilgili donanımınıza bağlı. Bu konuda Çetin Altan ustanın “ahmak ve alçak olmadan yaşamaya çalıştım” alçakgönüllülüğü beni çok etkilemiştir. Başka pek çok konuda da onun böylesi sözleri yolumuzu aydınlatmıştır. Gerçi sonunda varılabilen noktanın “hayal ettiğim ülke bu değildi” olması elbette çoğumuz için geçerli.

Yarım yüzyıldır tanıklık ettiğimiz yaşanan savrulmaların hemen hep ters yönde oluşu hazin bir durum. Kişisel yaşantımla ilgili gelişmelerin yanında elbette bunları da aktarmaya çalıştım, çünkü belki de asıl belirleyici olan onlardı. Ben de bu fırtınalar içinde çok ters bir yerlere savrulmadan yaşamaya çalıştım. Bunu yapabildiysem onur duyurum.

* * *

Her kitabımın bu bölümünde bazı sözcükleri farklı yazdığımı belirtmem gerekiyor. Elbette bunların yazım kılavuzunda nasıl yer aldığını biliyorum ama “birşey”, “hiçbirşey”, “farketmek”, “yanısıra”, “sözkonusu” gibi sözcükler başta olmak üzere ötekilerle ilgili olarak da benim yazdığımın doğru olduğuna inanıyorum. Da-

ha doğrusu bu konuda kendimce bir m¼cadele iindegim. Yayınevi m¼dahalesiyle yapılacak değişikliklere de itiraz edemem. Bunun ayrıntıları sizler için gereksiz yorgunluk olabilir. Sadece “Bu kitapta ne çok yazım yanlışı var” diye sıkıntı ekmemeniz için bu kadarlık açıklamayla yetinmek istiyorum.

Ađustos 2024

Herkes kahraman komando, peki patatesleri kim soyuyor?

3 Mart 1972 günü Kütahya'da Hava Er Eğitim Tugayı'na teslim oldum. Herşey, askerliğini yapan herkesin yaşadığı gibiydi. Balat'tan Tefrik Alev kardeşimin de kentin öteki ucundaki jandarma birliğinde oluşu şaşırtıcı bir rastlantıydı. İlk eğitime çıktığımız gün hava sıcaklığının eksi 17 derece olduğunu ve tüfeğin demir aksamının elime yapıştığını hatırlıyorum. Kimsenin bize eziyet etmek gibi bir derdi yoktu, koşullar böyleydi. Bir eldiven bulup bu sıkıntıdan kurtulabilirdim ama becerememiştim.

40 günü doldurup yemin töreninin yapılması ve arkasından çarşı izninde Tefrik kardeşimle buluşmanın filan abartılacak bir yanı yok. Bu süre içinde aile tarafından herhangi bir ses çıkmayışını yadırgadığımı da söyleyemeyeceğim. En sağlam yere teslim edilmişim, neymi merak edeceklerdi ki? Aile geleneğinde böyle birşey yoktu, kimse kimseyi merak etmez, herkes başının çaresine bakmayı bilirdi.

Nöbetlerde yalnızlık duygusu insanı zaman zaman tutsak alıyor, evimden değilse de sevdiklerimden uzak kalmış olmanın üzüntüsü yoğunlaşıyordu. Fena halde kendime acıyordum. Ağladığım bile oluyordu ama elbette bunu kimselere göstermiyordum. Zaten

kimsenin böyle şeylere kulak asacak hali de yoktu; herkesin derdi kendine yetiyordu.

Nöbetlerde en büyük arkadaşımın Orhan Gencebay'ın şarkıları olması dönüp bakıldığında pek gurur verici bir durum gibi görünmüyor ama öyleydi. O güne kadar çıkmış şarkılarının hepsini biliyordum. Gözümün önüne Seher'i getirip kafamda bir Türk filmi çeviriyor, başaktör de haliyle ben oluyordum. Bitmez tükenmez engeller nedeniyle bir türlü kavuşamama hali sürekli bir izlek durumundaydı.

Askerlikte sopa kader gibidir!

75 günlük acemi eğitimi içinde anlatılmaya değer bir-iki olay var. Memleketin dört bir yanından gelmiş olan arkadaşlarımız arasında alafranga tuvaleti kullanmayı bilmeyenlerin oluşu ciddi bir soruna dönüştürüyordu. Kerim Başçavuş deliriyordu buna, “Oğlum, şöyle oturacak, sonra da deliğe nişan alacaksınız” diye defalarca anlatıyor ama fayda etmiyordu. Yetmiyormuş gibi, erlerin biri, tuvaletini oraya yapmak yerine bu işi banyoda görmüştü.

Onun yüzünden 300 kişilik bölük meydan sopası yedi. Sivashlı Yunus Çavuş'un kızılık sopasını avuçlarına yiyen iki büklüm yere kıvrılıyor ama hemen esas duruşa geçmek zorunda kalıyordu. Bu, tam dört kez tekrarlandı. Bana vururken, bir ayrıcalık yapması sözkonusu değildi ama “Ne yapalım, askerlik böyle!” der gibi bir ifade vardı sanki yüzünde... Bu dönemin son günlerinde sağa-sola dön komutlarına uymakta zorlanan bazı arkadaşlara bunu öğretmeye çalışmaktan bıkan eğitim çavuşları bu işi benim gibi iyi kötü eğitim almış sayılan, daha önemlisi İstanbul'dan gelen erlere bırakmışlardı. Orada da epey ilginç durumlar yaşandı ama anlatılmasa daha iyi olur...

Dağıtımdaki mucize!

75 günlük acemilik dönemi tamamlanmış, bunun ardından 20 ayı tamamlayacağımız yerin neresi olacağına ilişkin kura çekimine gelmişti sıra. 300 kişilik bölükte ilk 3 kişi, İstanbul Sirkeci'deki NBC birliğine düşmüştü. “NBC” nükleer, biyolojik ve kimyasa-

lın kısaltılmışıydı. Nasıl bir kuruluştu, ne işe yarardı, askerler orada ne yapardı, bunları bugün bile merak edip öğrenmedim ama İstanbul'da, hem de Sirkeci'deydi. "Ulan, şunlardaki kısmete bak!" diye ağlamaklı oldum. Değiştirebilmek mümkün olsa varımı yoğunu verirdim böyle bir dağıtım için.

300 askerin ülkenin çeşitli yerlerindeki havacı birliklerine dağıtımı tamamlanırken benim adımın bir türlü okunmayışı karşısında huzursuz olmaya başlamıştım. Çünkü bu, Kütahya'da kaldığım anlamına gelebilirdi ve pek eğlenceli bir durum sayılmazdı. Ötekilerden hangisi çıksa iyi olur diye kafamda tartmaya çalışıyordum: "Eskişehir'in de buradan farkı yok, Merzifon neresi, Ankara olabilir, aman Malatya olmasın" derken benimki de okundu: "15. Füze Üs Komutanlığı, Alemdağ/İstanbul."

Aman Allahım! Kulaklarıma inanamıyordum... Bizim Kadıköylü çavuş galiba dalga geçiyordu. Sırası mıydı? Zaten ilk gürleyen de o oldu:

- Ulan Ahmet Çakır!
- Buyur komutanım.
- Sen İstanbullu değil misin?
- Evet komutanım.
- Bu nasıl iş?

Sevinçten ağlamak üzereyken zar zor yanıtladım:

- Şubem Kastamonu, komutanım.

Deniz olmadan yaşanmaz!

2,5 aylık acemi eğitiminden sonra 20 aylık askerliğin kalan bölümünü İstanbul'da tamamlamak üzere belirlenmiş 70-80 kişiydik. Bizim bölükten 6 kişi vardı, ötekiler başka bölüklerdendi. Aralarında İstanbul'u ilk kez görecekteler vardı. Kütahya'dan trenle yola çıkıp İzmit'ten itibaren denizi gördüğümde beni orada 2,5 ay boyunca en çok neyin sıkıttığını farkettilim: Denizin yokluğu!

Doğduğum yer doğrudan deniz kıyısı değildi ama mesafe sadece 2 kilometreydi. Kastamonu'nun Abana ilçesi yıllardır bağımsızdır ama en azından coğrafi olarak Bozkurt'un bir parçası gibi görünür. Gerçekten ülkenin pek az yerinde aralarında sadece 2 kilometre me-